

Avdelning
Utvärderingsavdelningen
Handläggare
Nils Olsson
08-563 088 40
nils.olsson@uka.se

Datum 2019-04-16
Reg.nr 42-00276-18

Utbildningsdepartementet
Regeringskansliet

Yttrande över Skandinavisk Teologisk Högskola ABs ansökan om tillstånd att utfärda högskoleexamen i teologi

(Remiss 2018-05-23, dnr U2018/02256/UH)

Universitetskanslersämbetets ställningstagande

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) föreslår att ansökan avslås.

Ansökan och ärendets hantering

Skandinavisk Teologisk Högskola AB har ansökt hos regeringen om tillstånd att utfärda högskoleexamen i teologi. UKÄ har anmodats att avge ett yttrande över ansökan.

För granskning av ansökan har UKÄ utsett följande sakkunniga: professor Fredrik Lindström, Lunds universitet, professor em. Håkan Ulfgard, Linköpings universitet, och studerande Micaela Janatuinen, Uppsala universitet. De sakkunnigas bedömning baseras dels på Skandinavisk Teologisk Högskola ABs ansökan om examenstillstånd, dels på intervjuer som genomfördes den 28 januari 2019. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Bedömningen av ansökan har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag*, Rapport 2016:15).

De sakkunnigas bedömning är att Skandinavisk Teologisk Högskola AB inte har de förutsättningar som krävs för att ge högskoleexamen i teologi. De sakkunniga anser att aspekterna huvudområdet, personal, utbildningsmiljön, resurser, styrdokument, säkring av examensmålen och jämställdhetsperspektiv inte är tillfredsställande.

UKÄ instämmer i bedömningen att aspekterna huvudområdet, personal, utbildningsmiljön, resurser, styrdokument, säkring av examensmålen och jämställdhetsperspektiv inte är tillfredsställande och att Skandinavisk Teologisk Högskola AB inte har de förutsättningar som krävs för att ge högskoleexamen i teologi. UKÄ anser att de brister som föreligger inte kan avhjälpas genom att lärosätet ges möjlighet att komplettera ansökan.

Beslut i detta ärende har tagits av generaldirektören Anders Söderholm efter föredragning av utredaren Nils Olsson i närvaro av biträdande avdelningschefen Viveka Persson, strategi- och planeringsansvariga Per Westman och kommunikationsstrateg Jessica Forsberg.

Anders Söderholm

Nils Olsson

Kopia till:

Skandinavisk Teologisk Högskola AB

Bedömargruppen

Granskning av Skandinavisk Teologisk Högskola AB:s ansökan om tillstånd att utfärda högskoleexamen i teologi

Uppdraget

Skandinavisk Teologisk Högskola AB har den 16 maj 2018 ansökt hos regeringen om tillstånd att utfärda högskoleexamen i teologi. Vi, professor Fredrik Lindström, Lunds universitet, professor em. Håkan Ulfgard, Linköpings universitet, och studerande Micaela Janatuinen, Uppsala universitet, har fått i uppdrag av UKÄ att granska ansökan.

Bedömning

Vår bedömning har gjorts utifrån de krav som ställs i högskolelagen och högskoleförordningen samt utifrån de krav som finns sammanställda i *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen*. Uppdraget ligger inom ramen för det nationella systemet för kvalitetssäkring av högre utbildning (*Nationellt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. Redovisning av ett regeringsuppdrag, Rapport 2016:15*). Underlag för bedömningen har varit Skandinavisk Teologisk Högskola AB:s ansökan om examenstillstånd, kompletteringar inkomna den 20 juni 2018 samt intervjuer som genomfördes den 28 januari 2019. Vid detta tillfälle genomfördes gruppvisa samtal med högskolans ledning, studenter och lärare. Vår bedömning redovisas i bilaga 1. Bedömningen sammanfattas i ett samlat omdöme med motivering.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning, för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Det svar som lärosätet inkom med framgår av bilaga 2. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandet.

De sakkunnigas rekommendation

Vi föreslår att UKÄ till regeringen föreslår att inte ge Skandinavisk Teologisk Högskola AB tillstånd att utfärda högskoleexamen i teologi.

Bedömargruppen

Micaela Janatuinen

Fredrik Lindström

Håkan Ulfgard

Bilaga 1

De sakkunnigas motiveringar

Lärosäte	Examenstillstånd	ID-nr
Skandinavisk Teologisk Högskola AB	teologi - högskoleexamen	A-2018-05-4467
<p>Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Huvudområdet Omdöme: Inte tillfredsställande Motivering: <i>Angiven examen är reglerad och ryms inom examensordningen.</i></p> <p>Skandinavisk Teologisk Högskola AB (STH) ansöker om rätt att utfärda högskoleexamen i teologi. Den angivna examen är reglerad och ryms inom examensordningen.</p> <p><i>Huvudområdet är definierat i relation till den vetenskapliga grunden. Utbildningens innehåll inklusive eventuella inriktningar har inte rimlig omfattning och avgränsning i förhållande till huvudområdet.</i></p> <p>Beträffande huvudområdet och dess definiering i relation till den vetenskapliga grunden inkluderar definitionen i ansökan även de akademiska discipliner som ofta benämns som religionsvetenskapliga, vilket bekräftades vid intervjuerna. Till detta breda spektrum av religionsstudier saknar utbildningens innehåll och inriktning en rimlig relation. Den inledande Grundkurs i teologi (30 högskolepoäng), i ansökan även kallad teologisk översiktscurs, saknar det genomgående fokus på teologi som dess benämning indikerar. I Sverige är den systematiska teologin och tros- och livsåskådningsvetenskapen väsentliga delar av den akademiska teologiska utbildningen, men i ansökans kursutbud har dessa inriktningar ett anmärkningsvärt begränsat utrymme, huvudsakligen representerade i kursen Systematisk teologi med etik (7,5 högskolepoäng). Bibelvetenskap omfattar 60 högskolepoäng och inkluderar de två delämnena Gamla respektive Nya testamentets exegetik med särskilt fokus på det senare. Denna specialisering är synbar också i Grundkurs i teologi genom att den upptar hälften av studierna (15 högskolepoäng). Sammantaget framstår utbildningen i relation till sitt huvudområde som anmärkningsvärt smal, men också som påfallande historiskt profilerad. De bibelvetenskapliga kurserna har med nödvändighet en sådan historisk inriktning, även om de inkluderar aktuella aspekter, exempelvis av hermeneutisk natur. Mer överraskande är att grundkursens inledande Teologi, kultur och idéhistoria (7,5 högskolepoäng) koncentrerar sig på den kristna idétraditionens tidiga utveckling (enligt kursplanen avslutas orienteringen vid 1300-talets slut).</p> <p>Kursutbudet är således inte utformat så att det kan anses täcka huvudområdets etablerade inriktningar och avgränsningar. Betydande delar av de akademiska teologiska disciplinerna saknas helt eller har ett alltför begränsat utrymme.</p> <p><i>I ett rikstäckande perspektiv finns inte ett allmänt intresse av att examen får utfärdas.</i></p> <p>Vid intervjuerna motiverades utbildningens historiska orientering med att viktiga avnämare (inom ansökans första målgrupp: "pastoralt arbete och annan typ av församlingsarbete", s. 3) efterfrågar en historisk förankring av den neopentekostala traditionen. Enligt vår mening kan detta önskemål bättre tillgodoses genom att inkludera perspektiv från de teologiska discipliner som studerar hur äldre religiösa traditioner interagerar med vår tids kulturer och samhällen. Med större utrymme för sådana i</p>		

jämförbara utbildningar förekommande betydande teologiska inriktningar skulle utbildningen bli attraktiv även för utbildningens andra målgrupp ("för arbete inom samhälle och kultur", s. 3). Kurserna saknar inte breda och aktuella religionsvetenskapliga perspektiv, men generellt får dessa mindre utrymme än i motsvarande nationell och internationell utbildning på högskolenivå. Profilkursen Pentekostalismen: historia, teologi och spiritualitet (7,5 högskolepoäng) är angelägen i ett nationellt perspektiv, men kan inte kompensera dessa brister.

Vid prövningen av den utbildning som STH söker akademisk ackreditering för har vi beaktat att detta är en privat högskola på konfessionell grund. Vi finner ingen principiell problematik i detta och är medvetna om STH inte skulle bli den första i vårt land. Däremot är vi kritiska till att ansökan inte tillräckligt bearbetar spänningsförhållandet mellan den akademiska verksamhetens vetenskapliga grund och ändamålsbeskrivningen i den stiftelse som står bakom STH AB: "Stiftelsens syfte är att främja utbildning grundad på bibeltro och klassisk kristen bekännelse, karismatiskt liv och väckelsekristendom ...". Avsaknaden av ett reflekterat resonemang över detta bland jämförbara utbildningsordnare kända problemkomplex är iögonfallande.

Aspektråde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Personal (Lärarkompetens och lärarkapacitet)**

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Antalet lärare och deras sammantagna kompetens är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens omfattning, innehåll, storlek och genomförande.*

Vid bedömningen av aspekten Personal finns flera faktorer som pekar på en utbildningsmiljö vars stabilitet synes osäker, både kort- och långsiktigt.

1) Enligt ansökan är samtliga lärares anställning villkorad av att den nu sökta examensrätten beviljas. Redan detta faktum pekar på en osäker grund för verksamheten vid Skandinavisk Teologisk Högskola AB (STH).

2) För att täcka det kursutbud och den undervisningsvolym som planeras för högskoleexamen behövs enligt ansökan 200 procent lärartjänst vid ett beräknat studentantal om 60 nybörjare per läsår. Detta kan jämföras med att STH enligt ansökan hade totalt 54 studerande inför ht 2017, och med att det aktuella antalet studerande vid intervju tillfället angavs till drygt 60. Denna siffra skulle således behöva fördubblas för att motsvara kalkylen bakom lärarbehovet, vilket enligt vår bedömning är ett väl optimistiskt antagande. Detta är en osäkerhetsfaktor med direkt inverkan på aspekten Personal.

3) En stor del av lärarkollegiet, som totalt omfattar 10 personer enligt ansökan, har endast i ringa omfattning sin anställning vid STH. Fyra står som timlärare, vilka bara kommer att engageras om examensrätten erhålls och då endast i de fall undervisningsbehov uppkommer. För ytterligare fyra (två lektorer, en adjunkt och en timlärare) anges en eventuell tillsvidareanställnings omfattning till 25 procent, vilket enbart innefattar undervisning, trots att det i ansökan uttryckligen står att "i de tillsvidareanställda lärarnas avtal ingår forskning om 20–25 procent (s. 9)". Endast två lärare, rektor och studierektor, har enligt ansökan högre omfattning på sin anställning: 100 resp. 75 procent; i båda fallen med en undervisningsvolym om 50 procent, vilket ska generera 10 procent tid för forskning inom tjänsten. Utifrån dessa betingelser måste förutsättningarna för lärarnas akademiska förkovran därför betraktas som mycket små, eller obefintliga.

4) Till detta kommer en osäkerhet kring studierektorsanställningen. Vid intervjun informerades om att STH:s studierektor inte kommer att vara anställd på 75 procent, så som ansökan uppger. Dels är han från januari 2019 tillsvidareanställd på 50 procent vid en annan högskola, och dels kommer han att fr.o.m. 1 mars 2019 vara verksam inom ett externfinansierat projekt vid Uppsala universitet. Hans

Datum
2019-03-31Reg.nr
42-00276-18

arbetsvolym vid STH kommer därför att reduceras. Detta är naturligtvis en betydande osäkerhetsfaktor, då studierektor, jämte rektor, spelar en central roll för den akademiska verksamheten genom att ansvara för lärarbemanning, kurs- och studieplanering och pedagogisk utveckling.

5) En stor andel av lärarna – fyra av tio – är redan, eller blir snart, pensionärer. Åldersstrukturen på lärarresursen har inget att göra med deras kompetens men är givetvis av betydelse för bedömningen av verksamhetens stabilitet, då dessa lärares kompetenser inom kort behöver ersättas, varvid det är tveksamt om anställningar i en så liten omfattning som de vid STH (25 procent för fyra av sex eventuellt tillsvidareanställda lärare) kommer att vara attraktiva för eventuella sökande.

6) Den enda läraren i Gamla testamentets exegetik – tillika STH:s enda kvinnliga lärare – är bosatt och verksam i USA. Sedan ansökan inlämnats har hon dessutom bytt arbete och fått ett utökat ansvar som Dean of Academic Affairs vid sitt nya lärosäte. Detta begränsar givetvis hennes möjligheter att delta i utvecklingen av sitt ämne och av verksamheten vid STH i stort.

Med avseende på lärarkompetensens ämnesmässiga fördelning i förhållande till det huvudområde inom vilket man söker examenstillstånd är det tydligt att det är inom Nya testamentets exegetik som STH står starkast. Här finns tre av de sex tillsvidareanställda lärarna. Två av dessa tre är disputerade, varav en, tillika STH:s rektor, är docent. Hälften av all beräknad undervisning för den sökta examen ska utföras av ämnets lärare. Övriga tillsvidareanställningar finns i Gamla testamentets exegetik, kyrkohistoria och systematisk teologi, i samtliga fall med disputerade lärare. Läraren i kyrkohistoria, som tillika är studierektor, är också docent, men som ovan nämnts råder en osäkerhet kring den framtida omfattningen av hans anställning vid STH. Av de fyra timplärarna, som eventuellt kan komma att engageras om examensrätten beviljas, är två disputerade (religionshistoria resp. missionshistoria), medan tre är doktorander (en i systematisk teologi och två i Nya testamentets exegetik).

Sammantaget måste vi konstatera flera faktorer som inverkar negativt vid bedömningen av aspekten Personal: Osäkra anställningsvillkor, liten omfattning på de (betingat) tillsvidareanställda lärarnas förordnanden kombinerat med i flertalet fall en obefintlig resurs för forskning, timplärare som bara eventuellt kan komma att engageras, lärare som i stort sett helt och hållet bara kan sköta sin undervisning på distans, flera lärare som närmar sig pensionsåldern eller redan uppnått den. Allt detta vittnar om en miljö där förutsättningarna för att erbjuda en stabil och stimulerande akademisk miljö knappast kan sägas vara förhållandevis goda, varken för lärare och för studenter. Mot bakgrund av det sökta huvudområdet är det också anmärkningsvärt att endast 25 procent omfattning av en läraranställning finns inom systematisk teologi.

Aspektområde: Miljö, resurser och område**Aspekt: Utbildningsmiljön****Omdöme:** Inte tillfredsställande**Motivering:** *Det finns inte en för utbildningen relevant vetenskaplig och professionsinriktad miljö. Relevant samverkan sker inte med det omgivande samhället.*

Utbildningsmiljön utgörs väsentligen av de lärare som anges i ansökan och av det antal studenter som enligt denna deltar i utbildningen, samt av den interaktion som sker mellan dessa grupper och mellan dem och det omgivande samhället, här i huvudsak det akademiska samfundet. Denna miljö har att hantera tre betydande utmaningar: (a) utbildningen är enligt utbildningsplanen online-baserad, (b) kollegiet består i nuläget av ett fåtal tillsvidareanställda lärare med begränsade möjligheter till forskning i sin tjänst vid STH (se ovan) och (c) utbildning och forskning sker inom en konfessionellt

orienterad miljö. Beträffande utbildningens distributionsform (a) sammanfaller fördelar och nackdelar i stort sett med vad som gäller för annan distans- och deltidstudier. STH använder inspelade föreläsningar som inte kräver närvaro i realtid. Delar av utbildningen sker även genom s.k. webinarier som möjliggör samtal mellan flera studenter och lärare samt muntliga examinerande redovisningar enskilt och i grupp. Vid intervjuerna framhölls att studenternas kommunikation med lärarna fungerar väl och att internetundervisning är en viktig anledning till att man valt att studera vid STH. Interaktionen mellan studenterna begränsas av att det ofta är få som läser samma kurs och med samma fart. Enligt vår bedömning kan en utvecklad online-pedagogik tillgodose väsentliga krav på en god lärandemiljö men när, som i detta fall, en hel utbildning ledande till en examen ska ske online (s. 15, p. 3) finns det också nackdelar som måste hanteras. En sådan viktig kvalitetsaspekt förefaller man medveten om (s. 10): "Webbaserad undervisning är inte tillräcklig för att studenterna ska kunna tillägna sig ett forskande förhållningssätt." Hur man tänker sig att åtgärda detta dilemma ger ansökan dock inget svar på. (b) Enligt ansökan deltar flertalet lärare i det egna forskarseminariet och i andra akademiska forskningsmiljöer, och kan i sina till ansökan kompletterande bifogade publikationslistor uppvisa en varierande grad av egen forskningsaktivitet. Dock framkom vid intervjutillfället att det i praktiken är lärarmötet som ibland också kan fungera som STH:s högre seminarium. Att den av lärarna som är heltidsanställd också har det tyngsta ledningsuppdraget innebär svårigheter att skapa en bred intern forskningsmiljö och i än högre grad att erbjuda en stabil och varierad forskningsrelaterad undervisningsmiljö. Utbildningen är under uppbyggnad och kan bli starkare på denna punkt, exempelvis genom öppna nyrekryteringar av tillsvidareanställda lärare som kan ansvara för utvecklingen av utbildningens olika delar på ett sätt som inte kan förväntas av tillfälliga timlärare. Men detta kan inte påverka bedömningen att miljön i nuläget har avsevärda brister. Även om samverkan med avnämre nämns under arbetslivets perspektiv, så beskrivs i ansökan STH:s akademiska samarbete snarare som en potential än som existerande (s. 9), exempelvis vad gäller det bibelvetenskapliga samseminariet mellan Uppsala universitet och Enskilda Högskolan i Stockholm. Även beträffande samarbeten vid rekrytering av gästlärare och -föreläsare stannar ansökan vid att nämna potentialen för, snarare än existensen av sådan samverkan. (c) Utbildningen ges inom en profilerad konfessionell, i detta fall neopentekostal, miljö. Detta är inget okänt fenomen: akademisk utbildning kan framgångsrikt kritiskt och självkritiskt studera också och främst den egna traditionen. STH:s profil har potential att komplettera teologisk utbildning och forskning och bidra till det skandinaviska teologiska landskapet på ett värdefullt sätt. En konfessionell kontext ställer höga krav på att lärare och studenter kombinerar inifrån-perspektiv med utifrån-perspektiv. Detta kan i utbildningen uttryckas på olika sätt. Vid intervjuerna framkom lärarnas höga ambitionsgrad i detta avseende, liksom är fallet i ansökans generella skrivningar. Mot detta står dock ofta avsaknaden av konkreta ut- och avtryck för ett kritiskt reflekterande samtal i kursplanernas litteratur.

Kurslitteraturen är överlag påfallande ensidig i sitt urval som representerar en amerikansk konservativ reformert tradition. Det är önskvärt att andra akademiska (och konfessionella) perspektiv här får ett betydligt större utrymme för att hjälpa studenter till ett kritiskt och reflekterande förhållningssätt. Enligt vår mening är det också en svaghet att studenter möter ett begränsat antal teoretiska perspektiv eftersom, som vi noterat ovan, flera teologiska deldiscipliner saknas i utbildningsmiljön. Sammantaget menar bedömningsgruppen att utbildningsmiljön i nuläget på väsentliga punkter inte motsvarar de krav som bör ställas på en akademisk utbildningsmiljö.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Resurser

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Det finns inte tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur. De tillgängliga resurserna utnyttjas inte effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten.*

Lokalerna, som de beskrivs i ansökan, verkar vara lämpliga för den omfattning utbildningen har i dagsläget och vid en ökning av antalet studenter. Vid intervjuerna informerades vi dock om att verksamheten flyttar till nya lokaler under våren. Infrastrukturen avseende kommunikationsformer för nättutbildning förefaller vara ändamålsenlig och fungerande. STH har ett "hand- och profilbibliotek", omfattande strax under 6000 titlar, som enligt uppgift består främst av hand- och kursböcker med tyngdpunkten på bibelämnet, men även av litteratur som är knuten till STH:s profilområden, såsom missions- och väckelsehistoria samt pentekostala studier. Utifrån den muntliga redogörelsen vid intervjutillfället är det dock tveksamt om den ämnesmässiga bredden i huvudområdet teologi i tillräckligt hög grad är representerad i STH:s bibliotek, vilket också gäller dess bestånd av vetenskapliga teologiska tidskrifter. I intervjuerna betonades att studenterna har tillgång till universitetsbibliotekets resurser i Uppsala och att dessa främst används vid uppsatsskrivning. Frånsett fjärrlån av fysiska böcker gäller detta dock bara *in situ* i universitetets lokaler. Samtidigt nämner ansökan att uppsatsskrivande kräver biblioteksintroduktion och "biblioteksarbete i Uppsalas forskningsbibliotek", och flera av kursplanerna anger i sina kursmål att de studerande ska ha erhållit förtrogenhet med det egna bibliotekets resurser. Hur detta ska förverkligas i praktiken på en helt online-baserad utbildning ger underlaget dock inte något besked om. Samtidigt har kursledningen ett stort ansvar för att tillgången till och efterfrågan på det vetenskapliga bibliotekets resurser ständigt aktualiseras för studenterna. Detta är också nödvändigt för att de studenter som använder STH:s eget bibliotek i högre grad ska komma i kontakt med forskningsinriktad teologisk litteratur.

Enligt vår bedömning skulle dessa resurser, rätt utnyttjade, kunna vara av nöjaktig kvalitet för utbildningen. Dock är lokalbytet en osäkerhetsfaktor i vår bedömning, men framför allt gäller vår tveksamhet biblioteksresurserna och deras användning i förhållande till utbildningsplanen för huvudområdet och till vad som stipuleras i kursplanerna liksom en annan osäker resursfråga gäller vår bristande inblick i STH:s ekonomiska ställning, som av de villkorade läroanställningarna att döma utgör ett riskmoment för verksamhetens långsiktiga stabilitet.

Sammanvägd bedömning av aspektområdet miljö, resurser och område

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Det samlade intrycket från ansökan och från intervjutillfallets diskussion om miljö, resurser och område för den sökta examensrätten är att STH inte kan sägas uppfylla de krav som rimligen kan ställas på en akademisk miljö och på en utbildning med examen inom det sökta huvudområdet. Svagheter finns i synnerhet vad gäller huvudområdets avgränsning och utformning och de redovisade lärarresurserna. Även ifråga om fördelningen och användandet av biblioteksresurser kan vi se sådana svagheter som inte gör denna delaspekt nöjaktigt tillgodosedd.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Styrdokument (utbildningsplan och kursplaner)

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Det finns utbildningsplan och kursplaner för hela utbildningen.*

Det finns utbildningsplan och kursplaner för hela utbildningen men såväl själva ansökan som de bifogade styrdokumenterna – utbildningsplan och kursplaner – uppvisar brister i flera avseenden, såväl språkligt som strukturellt och innehållsmässigt. Otaliga inkonsekventa formuleringar och korrekturfel

Datum
2019-03-31

Reg.nr
42-00276-18

förekommer, vilket också påtalades för STH:s ledning vid intervjutillfället. Till bilden av en inte fullt ut genomarbetad ansökan hör även inaktuella detaljupplysningar från STH:s tidigare, ej beviljade examensrättsansökan (t.ex. s. 17, p. 9 i utbildningsplanen; även på s. 6 finns en sådan rest från STH:s förra ansökan då antalet beräknade heltidsstudenter anges).

Några konkreta exempel på innehållsliga kvalitetsbrister:

- 1) En grundläggande oklarhet föreligger ifråga om terminologi i utbildningsplanen. Som huvudområde för utbildningen anges oftast, fast inte alltid, Teologi, och ibland Teologi/Religionsvetenskap – men även Bibelvetenskap omtalas med beteckningen "huvudområde" (s. 15–16; jfr s. 50).
- 2) Några viktiga element i de nationella examensmålen för högskoleexamen saknas i de lokala mål som anges i utbildningsplanen (s. 48): Mot bakgrund av att STH har en konfessionell profil – något som i sig inte behöver vara problematiskt, förutsatt att den undervisning och forskning som bedrivs vilar på vetenskaplig grund (jfr resonemanget ovan) – är det påfallande att målformuleringarna som avser kännedom om huvudområdets "vetenskapliga grund" och förmågan att "kritiskt tolka relevant information" saknas i STH:s text.
- 3) Det framgår inte, varken i utbildningsplanen eller i kursplanerna, om kurserna ska ges på hel- eller halvfart (eller i annan fart).
- 4) De bifogade kursplanerna uppvisar flera tecken på inkonsekvent och bristfällig utformning, t.ex. beträffande nivå, ämnesområde, kursinnehåll i relation till utbildningsmål, och även ifråga om kurslitteratur. Sådana brister indikerar att riktlinjer saknas för STH:s kursplanearbete – fastän dessa utgör synnerligen viktiga dokument.
- 5) Man frågar sig också hur kursplanernas utbildningsmål om att de studerande ska lära sig att använda bibliotekets resurser kan förverkligas i en online-utbildning.
- 6) I utbildningsplanen under Examination står att 75 procent närvaro krävs (s. 16). Hur tillämpas detta på en undervisning som sker online? Och det finns en tvetydighet i formuleringen i kursplanen för Gammatestamentlig hebreiska: "Närvaro är obligatorisk utom efter lärarens medgivande."
- 7) Kursplanernas beskrivning av examinationsformerna, liksom av kriterierna för examinationen, är ibland oklar. Dessutom varierar omfattningen av examinationen och av hur den ska gå till betydligt mellan kurser av samma längd (jfr t.ex. kursplanerna för Världens religioner och Systematisk teologi). Vidare är det anmärkningsvärt att inget alls sägs om hur examensarbetet ska examineras.
- 8) Progressionen inom utbildningen finns fr.a. inom bibelvetenskap, med särskilt fokus på kurserna i Nya testamentets exegetik. Det är i detta ämne som utbildningen erbjuder fördjupning, och särskilt framhävs därvid färdigheten i tolkning. Examensarbetet, som beskrivs som "kronan på verket", ska behandla ett nytestamentligt problem. Mot bakgrund av hur progressionen inom ämnet beskrivits (s. 50–51) förefaller därvid förkunskapskraven för denna kurs alltför lågt ställda. En oklarhet ifråga om progressionen finns också beträffande språkstudiets plats i utbildningen, vilket bekräftades vid intervjutillfället. Denna oklarhet återspeglas i kursplanen för Nytestamentlig exegetik, som inte har kunskaper i grekiska som förkunskapskrav, men där kursmålen ställer krav på förmåga att läsa och analysera grekisk text utan att kursens innehåll består av språkträning.

Angående utbildningens genomförande är den täta interaktion mellan lärare och student, som är ett viktigt inslag i den beskrivna online-undervisningen, något som både har positiva och negativa sidor. Å ena sidan erbjuder detta den enskilde studerande en stor fördel av att ha en direkt tillgång till läraren, men å andra sidan riskerar detta i synnerhet i de fördjupande exegetiska kurserna att göra studenten i hög grad beroende av en enskild auktoritets perspektiv och val av texter för tolkningsarbetet.

Datum
2019-03-31Reg.nr
42-00276-18**Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat****Aspekt: Säkring av examensmålen****Omdöme:** Inte tillfredsställande**Motivering:** *Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs inte att studenterna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas.*

Utbildningsplanen har en hög ambitionsnivå som kursutbudets omfång och utformning har begränsade möjligheter att leva upp till. Speciellt gäller detta målen Kunskap och förståelse där de ovan nämnda bristerna avseende kursernas dominerande historiska inriktning och avsaknaden av perspektiv från flera betydande teologiska discipliner är problematiska för att nå målen i utbildningsplanen om grundläggande kunskaper inom teologins grunddiscipliner och om omvärldsförståelse. Vi finner det anmärkningsvärt att redan de två introduktionskurserna enligt ansökan skulle ge studenten "en god orientering inom teologi och omgivande vetenskaper" (s. 49). Även de ovan noterade kvalitetsbristerna i kursplanerna innebär svårigheter att bedöma om lärande- och examensmålen kan säkerställas. Det gäller främst avsaknaden av utbildningsmål och betygskriterier, samt ottydigheter om progression och examination. Eftersom kursernas innehåll ofta formuleras på ett obestämt och spretigt sätt är dessa brister allvarliga. Kursplanerna i Nya testamentets exegetik håller generellt en högre kvalitetsnivå och progressionen är här, med ovan nämnda undantag, också tydligare framskrivnen vilket ger bättre förutsättningar för att utbildningsmålen ska kunna uppnås. Vid intervjuerna framkom att det saknas riktlinjer för kursplaner, vilket är synbart i deras generella brister (ovan). Besvärande är även att dessa styrdokument ofta saknar uppgifter om hur interaktionen med lärare och studenter konkret genomförs. Online-utbildningens dominerande undervisningsform, förinspelade föreläsningar, behöver kompletteras med dessa interaktionsmoment för att säkerställa examensmålen, speciellt Färdighet och förmåga, och Värderingsförmåga och förhållningssätt. Vid intervjuerna framhöll också flera företrädare för STH detta, men insikten har inte satt tillräckliga avtryck i styrdokumentet. Sammantaget leder dessa kvalitetsbrister till bedömningen att STH i dagsläget inte i alla avseenden kan ge studenterna goda förutsättningar att nå målen för utbildningen såsom dessa anges i utbildningsplanen, kursplaner och högskoleförordningen.

Sammanvägd bedömning av aspektområdet utformning, genomförande och resultat**Omdöme:** Inte tillfredsställande**Motivering:** De ovan påtalade kvalitetsbristerna ifråga om utbildningens utformning, genomförande och säkring av dess resultat leder oss till bedömningen att STH i dagsläget inte i alla avseenden kan ge studenterna goda förutsättningar att nå målen för utbildningen utifrån skrivningarna i Högskolelagen och Högskoleförordningen. Betydande svagheter kan konstateras såväl i utbildningsplanen som i kursplanerna.**Arbetslivets perspektiv****Omdöme:** Tillfredsställande**Motivering:** *Utbildningen är användbar och förbereder studenter för ett föränderligt arbetsliv.*

STH har ambitionen att ge en akademisk utbildning med en neopentekostal profil, vilket ska skilja utbildningen från andra utbildningsanordnare. Utbildningen sägs i huvudsak vara användbar för två grupper: De som har tänkt sig att arbeta som församlingsledare och de som är verksamma inom olika samhällsfunktioner (exempelvis lärare och personer verksamma inom media och kommunikation) och som vill skaffa sig teologisk kunskap. Utbildningen ska därför vara grundläggande och ge studenten

möjlighet till fortsatt utbildning på kandidatnivå. I dagsläget är det inte möjligt för en student att genomföra hela sin utbildning vid STH om målet är att vara verksam som exempelvis pastor, utan delar av utbildningen måste göras på annat håll. Hur en högskoleexamen med den nu sökta inriktningen och kursutbudet skulle kunna breddas och fördjupas till en kandidatexamen i teologi eller i något annat ämnesområde, vilket betonas i ansökan, framgår dock inte. (Enligt STH:s hemsida inleddes vid årsskiftet 2018/2019 ett samarbete med det amerikanska Southeastern University i Florida, som innebär att STH:s studenter kan avlägga en amerikansk Bachelorexamen som till 75 procent kan bestå av kurser vid STH – vilket motsvarar 135 högskolepoäng som också utgör summan av de kurser som STH:s examensrättsansökan listar på s. 3.)

För att kvalitetssäkra utbildningen ur ett arbetslivsperspektiv deltar STH i form av det parallellt inrättade STH Ledarskapsinstitut dels i s.k. Rådslag som är ett forum för avnämares perspektiv på utbildningen utifrån deras behov, dels i ett mentorsforum till stöd för studenterna. Samarbete finns också med olika trossamfund, där särskilt två trossamfund omnämns: Trosrörelsen och Finlands svenska metodistkyrka. Hur detta konkret tar sig uttryck, och hur utbildningen skulle kunna breddas för att tillmötesgå ytterligare former för anpassning till arbetslivets behov framgår dock inte. Som påpekats ovan under Huvudområde har den nu sökta utbildningen en generell betoning på historisk orientering, mot bakgrund av dess primära målgrupp bland församlingsarbetare, vilket också betonades vid intervju tillfället. Enligt vår mening skulle utbildningen kunna göras mera attraktiv för utbildningens andra målgrupp med verksamhet inom samhälle och kultur genom att inkludera perspektiv från de teologiska discipliner som studerar hur äldre religiösa traditioner interagerar med vår tids kulturer och samhällen.

Sammantaget anser vi dock med trots ovan nämnda svagheter att utbildningen är användbar och förbereder studenter för ett föränderligt arbetsliv.

Studenters perspektiv

Omdöme: Tillfredsställande

Motivering: *Utbildningen verkar för att studenterna ska ta en aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen.*

Studenterna väljer en studentrepresentant och en ersättare på årsbasis i början av varje hösttermin till läramötet och till rådet för disciplinärenden. Studentkåren väljer på årsbasis en adjungerad representant i högskolans styrelse. Utöver dessa tre fora har även studentkåren mindre formella möten med ledningen under terminerna. En studentkår har under hösten 2018 bildats. Det är i dagsläget svårt för kåren att organisera sig och samla studenter eftersom mycket av utbildningen sker på distans samt att kårverksamheten endast pågått under ett halvår. Då studentkåren är så pass ny är det svårt att bedöma dess verksamhet, men det verkar finnas en önskan från studenternas håll och från ledningen att verksamheten ska utvecklas.

Studenterna får i dagsläget mycket individuell handledning och lärarledd tid, något som i stora drag är fördelaktigt för studenterna. Mycket stor anpassning görs efter studenternas förutsättningar gällande bland annat studietakt och att studenternas egna intressen tas i beaktande. Detta kan dock medföra svårigheter för studenter att samarbeta och lära av varandra om de studerar samma kurser men i olika takt. Det blir även en fråga om rättssäker examination när det framgår av kursplanerna att kurserna examineras på olika sätt beroende på om kursen ges på distans, på campus eller ibland även beroende på hur många studenter som antas till kursen.

Kursvärderingar genomförs efter varje avslutad kurs och resultatet tas upp i läarmötet för genomgång och översyn av kurserna för att fastställa om några riktade insatser måste till. Under intervjudagen togs frågan upp kring möjligheten att lämna anonyma synpunkter på utbildningen, något som ej verkar vara möjligt då den ifyllda utvärderingsmallen skickas via mejl till kansliet vid STH. Det framgick även att resultatet från tidigare kursvärderingar och eventuella åtgärder som genomförts därefter ej presenteras för nya studenter och inte heller hur nya studenter kan ta del av dokumentation av resultat och åtgärder. Ovanstående ser bedömargruppen som något som bör åtgärdas framgent.

Sammantaget är perspektivet trots ovan nämnda svagheter tillfredställande. Studenterna vid STH ges möjlighet att aktivt påverka sin utbildning genom att organisera sig i en studentkår, de ges möjlighet att lämna synpunkter vid kursavslut och är representerade i det forum där kursutvärderingarnas resultat tas upp och utvärderas.

Jämställdhetsperspektiv

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: *Jämställdhetsperspektiv är inte integrerat i utbildningens utformning och genomförande.*

Studentpopulationen är något snedfördelad med 63 procent män och 37 procent kvinnor. STH beskriver att man strävar efter att öka den kvinnliga studentpopulationen. Det som framhålls i ansökan är att den visuella utformningen av reklam för högskolans andra utbildningar (Bachelorexamen i teologi och Församlingsledarutbildningen) ska främja att studenter från alla kön ska söka högskolans utbildningar, samt visa att högskolans utbildningar även riktar sig till människor från olika etniska bakgrunder. Lärarkollegiet består till övervägande delen av män (9 av 10). Efter en utvärdering av jämställdhetsplanen, genomförd 2018, kommer bristerna i fördelningen mellan könen att tas i beaktande vid nyrekrytering.

Ansökan innehåller kurslitteratur där genusperspektiv förekommer. Av kursplanerna att döma förefaller dock de genusteoretiska aspekterna i teologistudiet inte ges något nämnvärt utrymme. Mot bakgrund av huvudområdet för utbildningen är det anmärkningsvärt att det ingenstans i beskrivningen av kursernas innehåll framgår att feministisk teologi eller genusteoretiska aspekter i teologistudiet beaktas. Endast i två kurser nämns begreppet kön i kursmålen (Nyttestamentlig exegetik och Systematisk teologi); båda gångerna under Värderingsförmåga och förhållningssätt och i praktiskt taget identiska formuleringar som gäller förmågan till utvärdering av tolkares reception av nyttestamentliga resp. dogmatiska texter. Någon kurslitteratur med relevans för detta utbildningsmål verkar dock inte finnas i den senare kursen. Över huvud taget efterlyser vi ett medvetet förhållningssätt till jämställdhetsaspekter på verksamheten, såväl vad gäller den ojämna lärar- och studentfördelningen som kursernas innehåll. Intervjutillfället visade dock på en ökad medvetenhet hos STH:s ledning om att detta är viktiga frågor att beakta.

Samlat omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Sammanfattningsvis är vår bedömning att Skandinavisk Teologisk Högskola AB (STH) i dagsläget inte uppfyller samtliga krav för att ge högskoleexamen i teologi. Den sammanvägda bedömningen är att aspektområdet miljö, resurser och område inte är tillfredsställande då aspekterna huvudområde, personal (Lärarkompetens och lärarkapacitet), utbildningsmiljön och resurser bedöms som inte tillfredsställande. Den sammanvägda bedömningen är för övrigt att aspektområdet utformning, genomförande och resultat är inte tillfredsställande då aspekten styrdokument samt

aspekten säkring av examensmålen bedöms som inte tillfredsställande. Vidare bedöms jämställdhetsperspektiv som inte tillfredsställande medan arbetslivets perspektiv och studenters perspektiv bedöms som tillfredsställande.

Beträffande aspektområdet miljö, resurser och område uppfyller STH inte kraven på en akademisk miljö och på en utbildning med examen inom huvudområdet: betydande brister föreligger främst avseende huvudområdets avgränsning och utformning och de redovisade lärarresurserna, men även beträffande fördelningen och användandet av biblioteksresurser finns betydande svagheter.

Gällande aspektområdet utformning, genomförande och resultat kan STH för närvarande inte i alla avseenden ge studenterna goda förutsättningar att nå målen för utbildningen utifrån skrivningarna i Högskolelagen och Högskoleförordningen. Vår genomgång av styrdokumenterna i ansökan har konstaterat betydande svagheter ifråga om samtliga aspekter.

Aspekterna studenternas perspektiv och arbetslivets perspektiv bedöms vara tillfredsställande. Studenterna vid STH ges möjlighet att aktivt påverka sin utbildning genom sin studentkår och de är representerade i det forum där kursutvärderingarnas resultat tas upp och utvärderas. För att tillgodose utbildningens arbetslivsperspektiv deltar STH dels i ett forum för avnämare, dels i ett mentorsforum till stöd för studenterna. Samarbete finns också med olika trossamfund om arbetslivets behov. Sådana samråd skulle kunna inkludera andra målgrupper för utbildningen. Aspekten jämställdhetsperspektiv är däremot inte tillfredsställande. Även om STH:s ledning inte förefaller obekant med jämställdhetsfrågornas betydelse för utbildningens kvalitet saknar ansökan ett reflekterat förhållningssätt såväl till den ojämna lärar- och studentfördelningen som till kursernas innehåll.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi att Universitetskanslersämbetet föreslår regeringen att inte ge Skandinavisk Teologisk Högskola AB rätt att utfärda högskoleexamen i teologi.

Bilaga 2

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande



2019-03-15

Svar på bedömargruppens yttrande 2019-02-18 (Reg nr 42-00276-18)

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Huvudområdet

A. Bedömargruppen har under "Aspektområde: Miljö, resurser och område. Aspekt: Huvudområdet" avgett omdömet "Inte tillfredsställande". Detta motiveras med att:

Huvudområdet är definierat i relation till den vetenskapliga grunden. Utbildningens innehåll inklusive eventuella inriktningar har, enligt bedömargruppen, inte rimlig omfattning och avgränsning i förhållande till huvudområdet. Beträffande huvudområdet och dess definiering i relation till den vetenskapliga grunden inkluderar definitionen i ansökan de akademiska discipliner som ofta benämns som religionsvetenskapliga. Här hävdar bedömargruppen att religionsstudiernas omfattning saknar en rimlig relation till utbildningens innehåll.

Bakgrunden till bedömargruppens bedömning på detta område är emellertid den distinktion mellan religionsvetenskap och teologi som används vid Lunds universitet. Vid Uppsala universitet behandlas vanligtvis religionsvetenskap och teologi som synonymer. STH:s rektor och studierektor är båda docenter vid Uppsala universitet och har i sin ansökan utgått från den i Uppsala gängse definitionen. Carl-Erik Grenholm, *Att förstå religion* (2003), vilken fortfarande är kurslitteratur vid ett antal teologiska högskolor i Sverige, ger tydligt och välmotiverat uttryck för den i Uppsala rådande uppfattningen. Bedömargruppens yttrande utgår ifrån den uppfattning som dominerar i Lund, nämligen att det handlar om två åtskilda begrepp. Bedömargruppens yttrande saknar, med denna bakgrund, relevans. STH:s utbildningsprogram kan inte bedömas och kritiseras med utgångspunkt från definitioner av ämnesområdet som inte är allmängiltiga i landet.

EHS (f d THS) i Stockholm använder begreppen på samma sätt som STH i en ackrediterad utbildning, där man kallar sina program Teologiskt basår/Teologiskt program men också, liksom STH, omväxlande använder teologi/religionsvetenskap med ett kursutbud som liknar STH:s (<http://www.ehs.se/studera-teologi/teologiskt-basar-60hp>).

Bedömargruppen: Kursutbudet är således inte utformat så att det kan anses täcka huvudområdets etablerade inriktningar och avgränsningar. Betydande delar av de akademiska teologiska disciplinerna saknas helt eller har ett alltför begränsat utrymme.



Skandinavisk Teologisk Högskola

Detta är heller inte korrekt. "Betydande delar av de akademiska disciplinerna" saknas inte, såsom bedömargruppen påstår. STH:s Högskoleexamen i teologi ger (i likhet med EHS') kunskaper i exegetik, religionshistoria, teologi- och kyrkohistoria samt systematisk teologi. Dessutom finns en stark betoning på teologiskt innehåll: Kurserna Teologi, kultur, idéhistoria; Gammaltestamentlig teologi; Nytestamentlig teologi; Systematisk teologi; Pentekostalismen: historia, teologi och spiritualitet har alla ett tydligt fokus på teologi. Inte heller är det rättvisande att utbildningen har en övervägande "historisk orientering" med totalt 7,5 (Teologi, kultur- och idéhistoria) +15 hp (Kyrkan från Jesus till idag) utan snarare exegetisk-teologisk.

B. Bedömargruppen hävdar vidare under samma aspekt att bibelvetenskapen ges för stort utrymme. Bakgrunden till bibelvetenskapens framträdande ställning i STH:s utbildningsprogram har emellertid sin bakgrund i avnämarnas intressen och den roll som predikan och undervisning spelar i såväl protestantisk som pentekostal tradition. STH:s utbildningsprogram är utformat i nära dialog med avnämarna. Att på bedömargruppens inrådan genomföra förändringar av utbildningsprogrammet, vilket i praktiken skulle leda till en försvagning av utbildningens attraktivitet är inte relevant. Bedömargruppen ifrågasätter dessutom att kursen Teologi, kultur och idéhistoria 7,5 hp har en tyngdpunkt på antikens och medeltidens kulturhistoria. Denna tyngdpunkt stöder den bibelvetenskapliga inriktning som examen har, men kan omorienteras och ändras till modern västerländsk kulturhistoria om bedömargruppen ser detta som oeftergivligt krav.

C. Bedömargruppen hävdar under samma aspekt att "I ett rikstäckande perspektiv finns inte ett allmänt intresse av att examen får utfärdas."

Detta påstående görs utan vare sig någon redovisad reflektion kring utbildningsbehovet eller någon saklig bedömning av STH:s möjlighet att betjäna den växande neopentekostala rörelsen. I ett rikstäckande perspektiv saknas den neopentekostala profil som STH har. Bedömargruppens yttrande osynliggör här stora grupper av afrikaner, latinamerikaner och personer med asiatisk och arabisk bakgrund som tillhör pentekostala kyrkor. Varför görs detta? Varför tas inte dessa gruppers behov av pastorer med svensk teologisk utbildning på allvar? Här finns anledning att fundera över vilka grundläggande attityder och människosyn som varit vägledande för bedömargruppens yttrande, inte minst eftersom det både saknar saklig grund och utsatta gruppers behov negligeras.

D. Bedömargruppen hävdar under samma aspekt att de är "kritiska till att ansökan inte tillräckligt bearbetar spänningsförhållandet mellan den akademiska verksamhetens vetenskapliga grund och ändamålsmålsbeskrivningen i den stiftelse som står bakom STH AB", vilken är konfessionellt orienterat. Bedömargruppen beaktar emellertid inte det faktum, vilket tydligt framgår i ansökan, att STH strikt skiljer på den akademiska och den konfessionella utbildningen i likhet med andra



Skandinavisk Teologisk Högskola

likvärdiga institutioner (ALT; Newmaninstitutet/Katolska prästseminariet; EHS med både Equmeniakyrkans och Ignatiusakademins konfessionella utbildningar; Johannelunds teologiska högskola). Vad gäller huvudmannens förankring i en viss tradition är inte STH:s problematik mer märkvärdig än till exempel Newmaninstitutets, EHS' eller THS/Sankt Ignatios och samtliga institutioners med konfessionell förankring, till exempel Newmaninstitutet drivs av Jesuitorden. Stiftelsens syftemålsparagraf är irrelevant eftersom utbildningen ifråga bedrivs av STH AB. Studenter vittnar också (även i intervjuer på Universitetskanslersämbetet enligt deras egna uppgifter) om att de upplever utbildningen som allsidig. NN säger: "Vad gäller frågorna kring konfessionell grund ... blev situationen lite märklig. NN (en annan student) betonade att studierna inte var konfessionella"; NN: "Jag och flera med mig uppfattade att de ansåg och antydde att STH var en konfessionell skola, hade en tydlig konfessionell grund i sitt akademiska arbete. Risk: felaktig bild av vad som sker i undervisningen". Studenterna uppfattade att bedömargruppen blandade in Livets Ord och LOTS i diskussionen. NN: "Märkligt att ens nämna LOTS eftersom det är STH i dagsläget som är under granskning och inte någon föregångare till denna skola." NN: " (Bedömargruppen) verkade inte kunna skilja på att STH inte är som en tidigare skola (LOTS) och att jag aldrig skulle ha valt en samfundsbunden, närmare konfessionell skola likt LOTS för att plugga. Jag sa att jag valde STH eftersom den erbjuder en unik utbildningsmöjlighet. Jag är i många olika kristna, judiska och även muslimska sammanhang. STH:s idéhistoria, religionsstudier och judiska studier ger mig en mycket bra grund att utgå ifrån, samtidigt som STH är en välkomnande miljö för min personliga trostradition. Jag uppskattar att vi blir tränade att arbeta mycket akademiskt och att vi alltid får veta ett flertal relevanta perspektiv, inklusive feministisk tolkning osv."

När bedömargruppen ifrågasätter allsidighet eller vill mena att utbildningen är konfessionell, vilar det alltså inte på saklig grund.

Lärarna är med sin mestadels svenska forskarutbildning mycket väl förtrogna med spänningsförhållandet mellan akademisk attityd kontra konfessionalitet och upprätthåller den boskillnaden.

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Personal (Lärarkompetens och lärarkapacitet)

Bedömargruppen har avgett "Omdöme: Inte tillfredsställande" med motiveringen att "Antalet lärare och deras sammantagna kompetens är inte adekvat och står inte i proportion till utbildningens omfattning, innehåll, storlek och genomförande." Man menar också att det finns flera faktorer som pekar på en utbildningsmiljö "vars stabilitet synes osäker, både kort- och långsiktigt" eftersom samtliga lärares anställning villkoras av att den nu sökta examensrätten beviljas.



Skandinavisk Teologisk Högskola

Vi vill mot detta hävda att det inte finns saklig grund för att påstå att verksamheten vid STH är osäker. STH har redan lyckats bedriva sin verksamhet i fem år med disputerade lärare i alla ämnen. STH:s ansökan gäller dessutom en *kommande* utbildning som förutsätter examenstillstånd och statsbidrag. Det är bakgrunden till att anställningsavtalen är villkorade. Här finns ett moment 22, som bedömargruppen väljer att bortse ifrån. Bedömargruppen vill inte godkänna utbildningen eftersom den inte har ett större antal anställda lärare, men ingen kan ha ett större antal anställda lärare utan statsbidrag, och för att få detta krävs examenstillstånd. STH har en grupp välmeriterade lärare, vars kompetens inte ifrågasätts någonstans i bedömargruppens rapport. Det är uppenbart att bedömargruppen här inte tar hänsyn till STH:s nuvarande ekonomiska situation med avsaknad av statsbidrag. Ansökans CV och beskrivningar av forskningsaktivitet visar även att lärarna förkovrar sig och forskar med deltagande i olika forskningsprojekt och konferenser, med artikel- och bokskrivande. Vid ett examenstillstånd ökar naturligtvis möjligheten för stabila anställningar och större utrymme för forskning.

Bedömargruppen gör under samma aspekt uttalanden som är ytterst anmärkningsvärda och som rör ålder och STH:s kvinnliga lärare i Gamla testamentets exegetik. Bedömargruppen hävdar att *”En stor andel av lärarna – fyra av tio – är redan, eller blir snart, pensionärer. Detta är givetvis av betydelse för bedömningen av verksamhetens stabilitet, då dessa lärares kompetenser inom kort behöver ersättas, varvid det är tveksamt om anställningar i en så liten omfattning som de vid STH (25 procent för fyra av sex eventuellt tillsvidareanställda lärare) kommer att vara attraktiva för eventuella sökande.”*

Vi vill här understryka att ålder tillhör de sju grunder som omfattas av diskrimineringslagen och Universitetskanslersämbetet bör efterfölja denna lag. Vi har dessutom dels pekat på god lärartillväxt med flera lärare som är nära disputation, dels kommer vi naturligtvis rekrytera fler lärare vid behov.

Bedömargruppen påstår också att STH:s kvinnliga lärare i GT:s exegetik inte skulle kunna fullfölja sina uppgifter inom utbildningen på grund av att hon i nuläget är anställd vid ett amerikanskt universitet. Här vill vi påpeka dels att ifrågavarande lärare i sitt avtal med Northern Seminary har att hon får upprätthålla undervisningen vid STH, dels att hon, då hon endast är ansvarig för två GT-kurser i Högskoleexamen, utan vidare kan genomföra densamma både genom kortare intensivkurser i Sverige, via Skype, och andra typer av nätburen kommunikation. Det finns många liknande arrangemang vid andra svenska högskolor och skulle samma rigida inställning som bedömargruppen här ger uttryck för tillämpas generellt, skulle stora problem skapas för ett antal högskolor i landet.



Skandinavisk Teologisk Högskola

Vidare kommenteras studierektorsanställningen. Läraren ifråga har 50% fast anställning på STH och kommer att vid godkänd ansökan återvända på minst 50%. Studierektorsbefattningen är under tillsättning. Ett ytterligare sakfel finns: tre, inte två, är doktorander, en i systematisk teologi och två i Nya testamentets exegetik (Nylund och Steinnes).

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Utbildningsmiljön

En av de mer uppseendeväckande inslagen i bedömargruppens bedömning av STH är deras förbigående av STH:s pedagogiska utvecklingsarbete, liksom den forskning som bedrivs av lärarna i samverkan med andra institutioner. Varför görs detta? En bild skapas härigenom av STH:s pedagogiska ambitioner och dess lärarkår som inte stämmer med verkligheten.

Bedömargruppen skriver och citerar vår ansökan: *”Webbaserad undervisning är inte tillräcklig för att studenterna ska kunna tillägna sig ett forskande förhållningssätt. Hur man tänker sig att åtgärda detta dilemma ger ansökan dock inget svar på.”*

Här har man märkligt nog avsiktligt ignorerat den lösning STH självt i *clara verba* presenterar. Efter att sedan femton år ha arbetat med internetbaserad undervisning och även sett dess svagheter (vilket i lika mån gäller alla institutioner) har institutionen inlett ett utvecklingsprojekt inom några kurser för att vidareutveckla ett forskande förhållningssätt, med en pedagogik som är inspirerad av The Uppsala-Oxford Programme (OXUP). Syftet är att komplettera den nätbaserade undervisningen med dess föreläsningar, som framför allt kan introducera ett ämne, ge översikt och presentera och problematisera begrepp och teoribildningar. Alla de nämnda momenten är nödvändiga, särskilt med tanke på studenter med svaga förkunskaper. Inspirerade av Uppsala-Oxfordmodellen använder STH tutorials som innebär att läraren arbetar direkt mot en eller två studenter, med syftet att studenten inte bara ska tillägna sig ”faktakunskap” utan självständigt och analytiskt bearbeta en given frågeställning. Efter att studenten satt sig in i teori och arbetssätt får studenten självständigt lösa ett problem. Utöver en orienterande grundbok får studenten en omfattande litteraturlista eller, till exempel i exegetik en omfattande verktygslåda av metoder och språkliga hjälpmedel, bibelkommentarer med mera, och uppgiften att svara på en forskningsfråga. Litteraturen ska användas som material för att svara på frågan. Även monografier och mer avancerad litteratur kan användas. Det anses som en fördel om ämnesval och frågeställningar har direkt koppling till lärarens eget forskningsområde och det förutsätts att litteraturen återspeglar den senaste forskningsfronten (ansökan sid 9–10).



Skandinavisk Teologisk Högskola

Av någon för oss oförståelig anledning nämns inte över huvud taget detta utvecklingsarbete som institutionen bedriver för att fördjupa det analytiska förhållningssättet. Detta bedrivs, vilket angavs under intervjuerna, under handledning av projektledaren för OXUP, Fil dr Christopher Lagerqvist. Faktum är att STH knappast är mindre medveten om den pedagogiska problematiken eller mindre handlingsbenägen än någon annan högskola; oss veterligt är vi den enda högskola som nu försöker ta tillvara OXUP:s erfarenheter på grundnivå.

Ytterligare en osaklig invändning i bedömargruppens yttrande behöver lyftas. Bedömargruppen hävdar följande: *”Kurslitteraturen är överlag påfallande ensidig i sitt urval som representerar en amerikansk konservativ reformert tradition. Det är önskvärt att andra akademiska (och konfessionella) perspektiv här får ett betydligt större utrymme för att hjälpa studenter till ett kritiskt och reflekterande förhållningssätt.”*

Detta uttalande är inte sakligt grundat och uppvisar en oklarhet i analysen. STH bifogar till detta yttrande en bilaga innehållande en lista över den kurslitteratur som används. Det kan vid en snabb genomgång enkelt konstateras att bedömargruppens yttrande inte stämmer. STH har inte ett ensidigt urval av kurslitteratur som representerar en amerikansk konservativ reformert tradition. Urvalet är brett, allsidigt och innehåller kurslitteratur som används vid såväl svenska sekulära som konfessionella anordnare av teologisk högskoleutbildning. På kursnivå har STH också ofta flera böcker från olika forskningstraditioner för att visa på alternativ (t ex i Introduktion till bibelvetenskap, Nya testamentet med en engelskspråkig lärobok med evangelikal inriktning, den svenska standardläroboken (Mitternacht-Runesson) samt en bok av en judisk NT-exeget).

Bedömargruppens yttrande verkar dessvärre också ha outtalade konfessionella förutsättningar som inte hör hemma i en saklig granskning. Varför ifrågasätts ”amerikansk reformert litteratur” (vilket inte heller är rättvisande) men inte amerikansk katolsk eller amerikansk luthersk kurslitteratur som ingår i andra kurser? För övrigt är all engelskspråkig litteratur inte amerikansk.

Bedömargruppen ifrågasätter vidare utan saklig grund STH som forskningsmiljö. Vi har i ansökan informerat om det Högre seminarium som samlas månatligt där både lärarnas egna papers kan läggas fram och gruppen arbetar med gemensamma projekt. Att ”STH:s akademiska samarbete snarare som en potential än som existerande” är inte heller sakligt grundat och tycks medvetet underdriva STH:s forskningsaktivitet. Vi har i ansökan angett att lärare deltar i sexton olika akademiska nätverk (sidan 9) och medverkar i nationella och internationella forskningskonferenser, och är involverade i olika forskningsprojekt. Dessutom är tre av lärarna nära disputation vid tre olika universitet med de



Skandinavisk Teologisk Högskola

möjligheter till interaktion detta innebär. STH har också anknytning till Northern Seminary och Southeastern University i USA.



Skandinavisk Teologisk Högskola

Aspektområde: Miljö, resurser och område

Aspekt: Resurser

Bedömargruppen skriver: *"Det finns inte tillgång till en stabil och ändamålsenlig infrastruktur. De tillgängliga resurserna utnyttjas inte effektivt för att hålla en hög kvalitet i verksamheten."*

Infrastrukturen godkändes dock av Universitetskanslersämbetet vid förra granskningen (2016-03-22 42-177-15, med följande skrivning på sidan 6–7): *"Sammanfattande bedömning: Aspekten infrastruktur är tillfredsställande för högskoleexamen respektive kandidatexamen."*

Bedömargruppen skriver ändå: *"men framför allt gäller vår tveksamhet biblioteksresurserna och deras användning i förhållande till utbildningsplanen för huvudområdet och till vad som stipuleras i kursplanerna"*. Med så motsägelsefulla besked från UKÄ blir det svårt att förstå logiken.

STH:s bibliotek och de övriga utmärkta biblioteksresurser som finns tillgängliga för studenterna i Uppsala fyller fortfarande väl behovet. Ingenting annat har ändrats sedan förra ansökan än att biblioteket fått ytterligare resurser. Bedömargruppens påståenden vilar än en gång inte på saklig grund och man har heller inte bemödat sig om att skaffa nödig information som grund för sina påståenden.

Det bedömargruppen säger nedan är taget ur luften då inget besök har gjorts. Bedömargruppen har alltså på intet sätt saklig grund för bedömningen ovan.

Lokalbytet är enligt bedömargruppen en riskfaktor, men det anges inte på vilket sätt? Kommentaren framstår som onödig och utan saklig grund. De nya lokalerna är minst lika ändamålsenliga, till exempel med större bibliotekslokaler. Vilka sakargument har bedömargruppen för sitt påstående?

För alla onlineutbildningar gäller samma problematik med svårighet att tillgå litteratur om man befinner sig på en plats utan akademiskt teologiskt bibliotek. Den problematiken är emellertid inte annorlunda för STH än för någon annan institution, då all litteratur ändå inte finns online. I en myndighets bedömning gäller likhet inför lagen och STH ska inte bedömas hårdare än andra institutioner med godkända examina. (STH laborerar f n med möjligheten att för att tillgodose behovet av litteratur anordna skrivveckor då studenter kommer on campus).

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Styrdokument (utbildningsplan och kursplaner)

Bedömargruppen riktar utöver detta redan nämnda kritik mot vad de anser vara korrekturfel och "inkonsekventa formuleringar" i STH:s kursplaner. Detta är svagheter som enkelt kan åtgärdas. Sakkunniga har dock vid tidigare ansökningar inte gått ner på en liknande detaljnivå.



Skandinavisk Teologisk Högskola

Variationen i kursplanerna beror på att det uppdragits åt varje lärare att utveckla sina kursplaners mål. Den variation som finns är alltså ett tecken på en både individuell och gemensam process och på lärarnas eget engagemang. Kursplanerna blir därmed inte en produkt av någon enskild administratör.

Bedömggruppen har också kritiserat progressionen inom kurserna i Nya testamentets exegetik. Man har därvidlag underlåtit att beakta beskrivningen på ansökans sid. 50–51: Efter ”Introduktion till bibelvetenskap: Nya testamentet” tar studenten en kurs i grekiska, därefter en metodkurs där studenten tillägnar sig metoden genom fylliga tutorials kring varje moment, eget arbete och skriftlig rapport kring varje moment (sju rapporter), samt en sammanfattande uppsats kring självständigt valt ämne där metod tränas ytterligare. Gammaltestamentlig och nytestamentlig teologi studeras i två kurser och i en tematisk läskurs med bibelvetenskaplig inriktning kan studenten fördjupa sig i till exempel Paulus, evangelierna eller johanneisk litteratur. Detta bedömer vi är en tillräcklig träning för ett examensarbete inom Högskoleexamen.

Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat

Aspekt: Säkring av examensmålen

Bedömggruppens omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Genom utbildningens utformning, genomförande och examination säkerställs inte att studenterna uppnått målen i examensordningen när examen utfärdas

Vi hänvisar till vårt avsnitt ”Utbildningens allmänna mål och uppläggning” (sidan 10) och ”Att träna ett forskande förhållningssätt” samt vårt resonemang ovan kring Oxfordmodellen. Vad gäller examination kan dels sägas att STH inte har mindre uttalade betygskriterier i sina kursplaner än andra godkända utbildningar och att vi bör få en likvärdig bedömning, dels att vi enkelt kompletterar med sådan information.

Jämställdhetsperspektiv

Omdöme: Inte tillfredsställande

Motivering: Jämställdhetsperspektiv är inte integrerat i utbildningens utformning och genomförande.

Gamla testamentets exegetik har en kvinnlig huvudlärare som dessutom är engagerad i genusdebatten, till exempel *Gender and evangelicals* (<https://www.cbeinternational.org/events/gender-and-evangelical-sessions-2015-sessions>). Genus- och feministiska perspektiv finns där det bedöms som relevant tillgodosedda i litteratur och undervisning. Vi arbetar aktivt med de frågor som bedömggruppen nämner och kunde vid tillsättningen av Faro komplettera med en lärare av underrepresenterat kön. I samband med utlysningar kommer vi att aktivt arbeta för att möjliggöra fler kvinnor att söka tjänster hos STH. Vi följer då grundlagens skrivningar om förtjänst och skicklighet.



Skandinavisk Teologisk Högskola

Samlat omdöme

Detta är tredje gången STH granskas av Universitetskanslersämbetet, andra gången gällande Högskoleexamen.

Bedömargruppens granskning kännetecknas dessvärre av misstro mot de av STH uttryckta målsättningarna och det arbete som bedrivs och en därmed sammanhängande undervärdering av det akademiska arbete som bedrivs vid STH.

Vi finner det anmärkningsvärt att man i bedömningen utelämnar två väsentliga aspekter:

1. **Behovet av utbildningen** (Ansökan 4–5): det generella utbildningsbehovet i en av de snabbast växande religiösa rörelserna i Sverige med cirka 80 000 betjänade. Detta berörs inte med ett ord, men det bör ligga i samhällets intresse att ledarna i dessa rörelser får den utblick och bredd som en akademisk utbildning ger. För att dessa ska kunna rekryteras gäller enligt ett samfällt vittnesbörd att de inte kan utbilda sig utan godkänd examen och studiemedel.
2. **Undervärderingen av STH:s pedagogiska arbete och akademiska kvalitet.** STH har en grupp vetenskapligt och pedagogiskt välmeriterade och välrenommerade forskare och lärare som sedan 30 år är aktiva i forskning och undervisning nationellt och internationellt. Särskilt förvånar att utvecklingsarbetet med Oxfordmodellen inte nämns, där STH har tagit de generella pedagogiska problemen med onlineundervisning på allvar.

Den återkommande misstänksamheten angående STH:s konfessionella profil förvånar också. Vi har förutsatt att bedömargruppen skulle kunna låta saklighet och objektivitet prägla deras granskning. I studentintervjuerna förekom dock enligt studenterna (vilket är belagt i hos registrator arkiverade e-mail) frågor om Livets Ord, fastän det var fem år sedan STH:s föregångare lades ner av just Livets Ord. STH är fristående från Livets Ord (Livets Ord har dessutom flera statligt godkända skolor och vi har svårt att förstå misstron mot dem i ett akademiskt myndighetssammanhang) men studentrapporterna tyder på att fördomar mot Livets Ord spelat in i bedömningen, trots att STH är fristående från den.

Det finns också en misstänksamhet mot hur det konfessionella spelar in, trots att ansökan och studenters vittnesbörd ovan klargör att boskillnaden mellan akademiskt arbete och den konfessionella utbildningen upprätthålls. Misstänksamheten märks också på hur man utan grund påstår att STH har reformert präglad litteratur. Dels är det inte korrekt, dels hade det väl inte ur myndighetens synpunkt varit sämre än lutherskt eller romersk-katolskt präglad litteratur? Att påståendet är ogrundat visar vår bilaga 1, Kurslitteratur.



Skandinavisk Teologisk Högskola

Föreslagna ändringar

Vi anser utifrån ovanstående omfattande sakkritik av bedömarens rapport att man:

- borde ändra Aspektområde: Miljö, resurser och område. Aspekt: Huvudområdet till **tillfredsställande** eftersom bedömarens kritik inte är relevant;
- borde ändra Aspektområde: Miljö, resurser och område. Aspekt: Personal (Lärarkompetens och lärarkapacitet) till **tillfredsställande** då man inte räknat med att ansökan gäller en *kommande* utbildning samt att personalresurserna om examenstillstånd och statsbidrag bevilja skulle vara tillfredsställande;
- borde ändra aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Utbildningsmiljön till **tillfredsställande** med hänsyn till STH:s pedagogiska utvecklingsarbete och den forskningsaktivitet som faktiskt förekommer;
- borde ändra Aspektområde: Miljö, resurser och område Aspekt: Resurser till **tillfredsställande** med hänsyn till Universitetskanslersämbetets tidigare bedömning av biblioteksresurserna samt lokaler och då bedömarens kritiska synpunkter är tagna ur luften. Det är orimligt att Universitetskanslersämbetet ena gången bedömer den som tillfredsställande, den andra gången som otillfredsställande utan att någon negativ förändring kan påvisas.
- bör låta STH komplettera det i de styrdokument som bedömarens kommenterar under Aspektområde: Utformning, genomförande och resultat Aspekt: Styrdokument (utbildningsplan och kursplaner) och Aspekt: Säkring av examensmålen. Dessa saker är enkelt åtgärdade och examination och betygskriterier kan utan svårighet presenteras. Vid behov kan också litteraturen kompletteras.
- Arbetslivets perspektiv och Studenters perspektiv behöver inte åtgärdas.
- Jämställdhetsperspektiv: genus- och feministiska perspektiv finns tillgodosedda i litteratur där det bedöms som relevant.

Vi anser på grundval av ovanstående att vår sakgranskning av bedömarens rapport motiverar att STH bör få komplettera ansökan enligt Universitetskanslersämbetets riktlinjer.

SKANDINAVISK TEOLOGISK HÖGSKOLA

Anders Gerdmar, rektor, docent

Bilaga: Kurslitteratur STH:s Högskoleexamen.